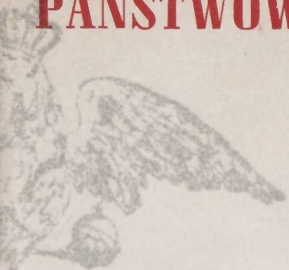

Z W I A R Z C H N O S C I .

PAŃSTWOWY TEATR LUDOWY

PAZDZIERNIKA 1799, Poko

TEATRZE
KRAJOWYM
POLSCY
BOGUSŁAWSKIEGO,

DAC REPREZENTACYJĄ

E D Y I

Angielskiego napisany, pod tytułem:

Y K VI. W A C H.

B Y :

Dziwcy
Młodość
Głowa
Kłopot

1799. 21. 10. 1799
1799. 21. 10. 1799
1799. 21. 10. 1799
1799. 21. 10. 1799
1799. 21. 10. 1799

WOJCIECH BOGUSŁAWSKI

HENRYK VI NA ŁOWACH

der Obrigkeit

am 21. October 1799

der Entschreibung des Herrn ...
dem Landes-Consistorium-Hause
aus der Englischen Geschichte zusammen ...

„...Powieść Dodsley'a „Król i miynarz z Mansfield” — poddała mi myśl ułożenia osnowy komedii „Henryk VI na łowach”. Kilka rozmów dla nader trafnej krytyki obyczajów całkiem prawie wzięte, reszta osnowy zupełnie inaczej ułożoną i innymi sposobami wypełnioną została.”

Tyle mówi Bogusławski. Jednakże spory na temat, z jakiego utworu przerabiał Bogusławski „Henryka VI”, trwały przez długi czas. Krytycy literacy wysuwali sugestię, że korzystał on jednocześnie z trzech różnych wersji: francuskiej — „Le roi et le fermier” Sedaine'a, „La partie de chasse d'Henri IV” Colle'go oraz „Die Jagd” — opery niemieckiej, której autorem był Weisse. Sam Bogusławski wspomina jeszcze o Dodsley'u... Nam wystarczy stwierdzenie, że „Henryk VI uważany jest — nie bez poważnych racji — za utwór oryginalny, o wiele bogatszy od pierwowzórów zarówno pod względem formalnym (konstrukcja dramaturgiczna, przebieg akcji), jak i treściowym (tendencje społeczne i polityczne).

Akcja rozgrywa się w Anglii, „w lesie Szerud... niedaleko Londynu” za panowania Henryka VI. Umiejscowienie akcji, podobnie jak i postać króla, jest fikcją. Nigdy nie miały miejsca wojny i potyczki, o których wspomina Ferdynand Kokl. Bogusławski nie chcąc umiejscowić akcji w Polsce, wybrał bardzo

dowolnie i niezobowiązująco Anglię. Właściwy adres został jednak odczytany bezbłędnie przez współczesnych autorowi: sztukę po dwóch przedstawieniach nakazano zdjąć z afisza. Dopiero Sąd Sejmowy pozwolił na wznowienie przedstawień.

„Henryk VI na łowach” zawiera bowiem określone idee polityczne i społeczne. Komedія przeciwstawia niemoralnemu życiu dworskiemu życie prostych ludzi, którzy nie dorównując stanowiskiem, wykształceniem i fortuną wielkim panom, zdecydowanie przewyższają ich swoją etyką i uczciwością. Autor dowodzi, że wszyscy powinni być równi sobie bez względu na pochodzenie, a jedynym sprawdzianem wartości powinna być prawda charakteru. Gdyby Bogusławski umiejscowił akcję w Polsce, nie mógłby zapewne ani myśleć o wystawieniu sztuki.

Ostrze polityczne zostało przez czas stępione, idee są dzisiaj dokumentem historycznym minionej epoki. Współczesnych inscenizatorów interesuje głównie strona obyczajowa „Henryka VI”, doskonale i żywe typy sceniczne, humor bynajmniej nie zwietrzały, pełen uroku język, wreszcie wszystko to, co składa się na klimat sztuki... „Henryka VI na łowach” grają teatry po dziś dzień; komedia zyskała trwałą pozycję w repertuarze scen polskich. Już to jest wielkim triumfem pisarza!

Sztuka została wystawiona po raz pierwszy w roku 1792. W druku ukazała się po raz pierwszy w... 1792 r. i to w dwóch wydaniach, trzecia edycja nastąpiła w 1793. Do 1814 r. „Henryk VI” grany był 47 razy!

(Z uwag Jerzego Rakowieckiego na marginesie inscenizacji „Henryk VI na łowach”, wydanych przez CPARA, r. 1960).

„Konstytucja 3-go maja w znikomej tylko części spełniła demokratyczne postulaty (...) była kompromisem dążeń postępowych demokratów z konserwatyzmem szlacheckim, z reakcyjną Europą, której nie chciano zbyt wczesnie zadrażniać.

(...) Nawet te umiarkowane reformy poruszyły do żywego zwolenników nienaruszalności przywilejów szlacheckich. Konfederacja Targowicka była wyrazem protestu tych ciemnych, zacofanych jednostek (...).

A tymczasem wrzenie rewolucyjne w kraju urastało do coraz to większych rozmiarów (...) Nawet twórcy Konstytucji przekonali się teraz, że myśl kompromisu zawiodła na całej linii. Postanowiono chwycić się ostrzejszych środków (...) Odgłosy zwycięstw rewolucji i nowej radykalnej konstytucji francuskiej budziły wśród postępowych Polaków entuzjazm i podniecały ich umysły. Rozwinęła się ożywiona akcja spiskowa, a liczne odezwy, ulotne wierszyki i paszkwile podtrzymywały skutecznie rewolucyjne nastroje ludności. Ta wroga postawa społeczeństwa ściągnęła oczywiście coraz większe prześladowania i terror Targowicy. Cenzura uległa niesłychanemu zaostrzeniu. Nad teatrem, drukami i księgarniami ustanowiono specjalny nadzór policyjny. Wszystkich, którzy występowali w obronie ludu nazywano buntownikami i jakobinami.

W tych burzliwych czasach (...) Wojciech Bogusławski (...) nie ustaje w walce o sprawiedliwość społeczną, wolność i niepodległość narodu. Przyłączając się do ostrych ataków na despotyzm magnaterii, wystawił w 1792 roku swoją komedię pod tytułem „Henryk VI na łowach”, w której głosił, że (...) panowie nie mają prawa gnębić i wyzyskiwać maluczkich (...). Wystawienie tej komedii w momencie szalejącego terroru Targowicy było aktem ogromnej odwagi Bogusławskiego.

Wiktor Brumer w swej pracy o Bogusławskim słusznie nazywa tę komedię „jednym z najrewolucyjnych czynów teatru polskiego” (...).

Sztuka spotkała się z ostrymi sprzeciwami władz (...) Od autora zażądano wyjaśnień i usprawiedliwienia się. „Nie mogłem nic odpowiedzieć — mówi Bogusławski — nad to: że jeżeli powszechne moralności zasady, nie wymieniając osobiście nikogo, znalazły się sprzecznymi ze zdaniem oskarżających mnie osób, nie moja w tym wina”. (...)

Ciekawym dokumentem tych kłopotów Bogusławskiego jest afisz teatralny z dnia 15 września 1792 r. „Dla zaspokojenia ciekawości wielkiej liczby osób — czytamy na afiszu — dowiadujących się co moment o wyroku, wydanym na tę sztukę poddaną pod roztrząśnienie oświeconych osób, antreprzyza donosi, że oko rozsądnej krytyki, nie znalazłszy w niej nic, coby prawu człowieka, prawom krajowym i czystej moral-

ności przeciwne było, granie tej komedii zupełnie tak jak napisana, pozwoliło, z tym obowiązkiem tylko, aby odtąd tak tej sztuki jako i wszystkich innych nowych na potem autorowi publiczności wiadomymi byli. Który rozkaz antreprzyza wiernie dopełniając donosi, że autorem tej komedii jest pan Bogusławski, dyrektor teatru narodowego. Komedja wkrótce wydrukowana będzie.”

(Z artykułu Zb. Krawczykowskiego pt. „Henryk VI na łowach» na tle epoki”)

Kto żąda od świata szczęścia
Niech się do świata stosuje;
Niech nie ma względu na brata
Niech się przemysłem kieruje.

Bo tam, gdzie cenią pozory,
Tam szczerłość niewiele nada;
Intryga idzie do góry,
Zasługa upada!

Gdy nie masz z bogactw zalety,
Płaszcz się przed panem bogatym,
Lub szukaj ładnej kobiety,
Dziś szczęście sprzyja żonatom.

W świątynie, w miasta, na dwory,
Wszędzie niestusznosc się wkrada:
Intryga idzie do góry,
Zasługa upada!

(Piosenka Ferdynanda Kokla,
„Henryk VI na łowach”)

**Pamflet na Targowicę
kolportowany przez warszawskich czeladników**

„W imię cesarskie, hosudarskie i króla pruskiego Amen. Ojciec nasz, któryś jest w Wiedniu, Berlinie i Petersburgu, święć się imię twoje w tamtych krajach, wyjdź królestwo twoje z naszej Polski. Bądź wola twoja jako w Austrii, Brandenburgu, tak i na Moskwie. Prawa naszego powszedniego nie łam nam i odpuść nam naszą wolność jako i my odpuszczamy furazę naszym winowajcom i nie wódz nas na ucieżenie, ale nas wybaw odpuszczenia. Amen. Zdrowaś Marya Teresa, radyś pruskiej pełna, Fryderyk z Tobą, błogosławionaś ty między niewiastami i błogosławion owoc żywota twego — Cesarz. Amen.

Wierzę w Katarzynę imperatorową rossyjską, samodziżycę całej Rosji. Wierzę w Fryderyka Brandenburczyka króla pruskiego, który się począł z ducha wojennego, narodził się z nieostrożności polskiej na zgubę onejże...

Wierzę w Józefa cesarza chrześcijańskiego, w święty kościół powszechny chrześcijański, a nie sam tylko rzymski katolicki monarchów, na zgubę naszą, ciała zatracenie, wolności utracenie, domów utracenie i kłopoty wieczne. Amen”.

Biskup Kossakowski nalegał gorąco o ukaranie roznosicieli pamfletu jako, że „stylem wiarę świętą obrażali”.

WOJCIECH BOGUSŁAWSKI

HENRYK VI NA ŁOWACH

Komedia w 3 aktach z muzyką

KAROLA STROMENGERA

Adaptacja i teksty piosenek ZBIGNIEWA KRAWCZYKOWSKIEGO

OSOBY:

HENRYK VI

— RYSZARD BACCIARELLI

MILORD RYDYNG

— WOJCIECH RAJEWSKI

MILORDOWIE

{ — ZYGMUNT LISTKIEWICZ
— KRYSTIAN TOMCZAK
— KRZYSZTOF KUMOR

LURWELL, służący milorda Rydynga

— MARIAN GLINKA

FERDYNAND KOKL, strażnik lasów królewskich

— TADEUSZ BOGUCKI

MAŁGORZATA, jego żona

— BARBARA MARSZELÓWNA

RYSZARD, ich syn

{ — JERZY DUKAY ✓
— ANDRZEJ NOWAKOWSKI

ROBERT, młynarz

— ZBIGNIEW SKOWROŃSKI

BETSY, jego córka

— JOLANTA ZYKUN

GAJOWI

{ — LEONARD ANDRZEJEWSKI
— LUCJAN DYTRYCH

SŁUŻBA KRÓLEWSKA

{ — HENRYK BŁAŻEJCZYK
— JACEK ZBROZEK

Scenograf

KRYSTYNA HORECKA

Reżyser

LECH WOJCIECHOWSKI

31

PREMIERA W SIERPNIU 1969 r.

„Lat dwadzieścia dźwigałem karabin, służyłem
wiernie ojczyźnie, wygrałem kilka potyczek,
nie dano mi i grosza w nagrodę! Dałem królo-
wi kwaśnego cienkusa i twarde łóżko w ko-
morze, zostałem za to urzędnikiem wielkim
i do tego bogatym!”

(Ferdynand Kokł w zakończeniu
sztuki „Henryk VI na łowach”)

*Kto żąda od świata szczęścia
Niech się do świata stosuje;
Niech nie ma względu na brata
Niech się przemysłem kieruje.*

*Bo tam, gdzie cenią pozory,
Tam szczerłość niewiele nada;
Intryga idzie do góry,
Zasługa upada!*

*Ani cię rozum zaleci,
Ani cię cnoty wzbogacą;
Kto nie ma pierzy, nie wzleci;
Gdyś biedny, zawsześ ladaco.*

*Ten błyszczący, ten ma honory,
Kto liczne złoto posiada;
Intryga idzie do góry,
Zasługa upada!*

(piosenka Ferdynanda Kokla,
„Henryk VI na łowach”)

ZESPÓŁ ARTYSTYCZNY

Aktorzy

JERZY ADAMCZAK
LEONARD ANDRZEJEWSKI
RYSZARD BACCIARELLI
EWA BERGER-JANKOWSKA
HANNA BIELSKA
TADEUSZ BOGUCKI
HENRYK BŁAŻEJCZYK
ZENON DĄDAJEWSKI
JERZY DUKAY
LUCJAN DYTRYCH
MARIAN GLINKA
TERESA GNIEWKOWSKA
IRENA JAGLARZOWA
EMIL KAREWICZ
JÓZEF KLEJER
ROMAN KŁOSOWSKI
JÓZEF KONDRAT
KRZYSZTOF KUMOR
ARTUR KWIATKOWSKI
TERESA LIPOWSKA
ZYGUNT LISTKIEWICZ
LUDMIŁA ŁĄCZYŃSKA
BARBARA MARSZELÓWNA
STANISŁAW MIKULSKI
JERZY MOLGA
KONRAD MORAWSKI
CZESŁAW MROCZEK
DANUTA NAGÓRNA
ANDRZEJ NOWAKOWSKI
WŁODZIMIERZ PANASIEWICZ
WŁODZIMIERZ PRESS
WOJCIECH RAJEWSKI
BARBARA RYLSKA
JANINA SEREDYŃSKA
ZBIGNIEW SKOWROŃSKI
LUCYNA SUCHECKA
GERARD SUTARZEWICZ
KRYSZTOF TOMCZAK
PAWEŁ UNRUG
EWA WIŚNIEWSKA
BARBARA WYSZKOWSKA
ALICJA WYSZYŃSKA
TOMASZ ZALIWSKI
JACEK ZBROŻEK
JOLANTA ZYKUN
ALINA ŻELISKA

Scenograf
KRYSTYNA HORECKA

Kierownik muzyczny
TADEUSZ KIERSKI

Dyrektor i kierownik artystyczny
JERZY RAKOWIECKI

Przedstawienie prowadzi
KONRAD MIKICIŃSKI

Sufler
WALENTYNA MICHAJŁOW

●

Kierownicy Pracowni

Krawieckiej męskiej
TADEUSZ BOLCZAK

Krawieckiej damskiej
HELENA ORLIĆKA

Malarskiej
EUGENIUSZ PALARCZYK

Stolarskiej
CZESŁAW ŚLEPOWROŃSKI

Perukarskiej
LEOPOLD MICHAŁSKI

Modelatorskiej
CZESŁAW ZAGAJEWSKI

Tapicerskiej
KAZIMIERZ DZWONKOWSKI

Kierownik oświetlenia
ROMUALD KAMOŃKI

Brygadier sceny
WŁADYSŁAW KAZUBSKI

Operator dźwięku
BARBARA KAMOŃKA

●

Kierownik Techniczny
WALERIAN WOJTCZAK

W R E P E R T U A R Z E T E A T R U

Zdzisław Skowroński
„W CZEPKU URODZONA”

●

Wojciech Bogusławski
„FANSZETKA Z SZALAMAJĄ”

●

Mikołaj Gogol
„REWIZOR”

●

Wiliam Szekspir
„POSKROMIENIE ZŁOŃNICY”

●

Juliusz Słowacki
„ZAWISZA CZARNY”
„ZŁOTA CZASZKA”

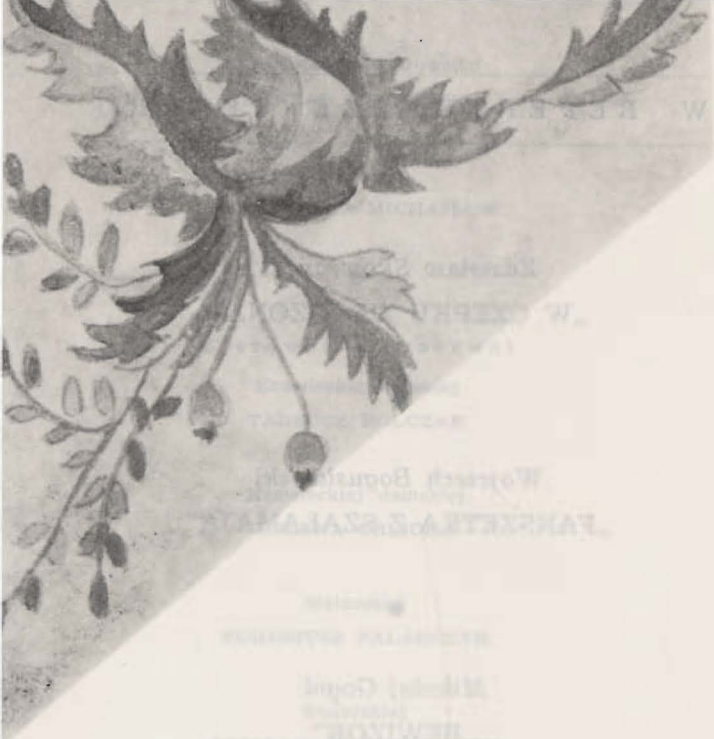
●

Wojciech Bogusławski
„HENRYK VI NA ŁOWACH”

W R E P E R T U A R Z E T E A T R U

Wydawca:
Państwowy Teatr Ludowy w Warszawie
Redaktor: Tomira Łepkowska
Opracowanie graficzne: Krystyna Horecka

cena zł 2,—

Z A P O Z W O L E N I E M

ABBONOWANIE N° II.

Od dnia CZWARTEK 10 Iulij 1868

NA WIELKIM

PRZY KOLLEGIUM

AKTOROWIE

POD ENTREPRYZĄ JP^o

BĘDA MIELI HONOR

K O M

w 3 Akcie, w 5 aktach i 7 powiastach

HENNR

NA YLO

O S

Honora. M. B. Ang. K. K.
M. B. R. 2. 4. 6. 8. 10. 12. 14. 16. 18. 20. 22. 24. 26. 28. 30. 32. 34. 36. 38. 40. 42. 44. 46. 48. 50. 52. 54. 56. 58. 60. 62. 64. 66. 68. 70. 72. 74. 76. 78. 80. 82. 84. 86. 88. 90. 92. 94. 96. 98. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Scena ied w ied. Szeksp. w 1868

ZACZNIE SIĘ O GOD

C E N A

Loze Parterowe 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

SEZON 1968/1969

Mit Bewilligung

Heute Donnerstags

wedien die Pöblischen Hecours unter
auf dem großen Theater ued
die... Digital... 1868